

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iacobi Lobbetii Leodiensis E Societate Iesv. Specvlvm
Ecclesiasticorvm, Ac Religiosorvm.**

Lobbet de Lanthin, Jacques

Leodii, 1640

§. 8. De situ Templorum ad Orientem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47105](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47105)

§. 8.

De situ Templorum ad Orientem.

EX antiquo Ecclesiæ ritu, atque instituto templa sic extruuntur; ut solem aspiciant Orientem: in quo dissentit à Synagoga Iudæorum, & Salomonis eade, in qua locus ille, qui dicebatur *Sancta* Ezech. c. 8. *Sanctorum* vergebat ad Occidentem.

Eius ratio alia, atque alia proferri solet: D. Thomas, Angelicus Doctor duas ponit.

Adoratio, inquit, ad Occidentem fuit introducta I. 2. q. 102. ar. 4. ad. 5. *in lege ad excludendam idololatriam, nam omnes Gentiles in reuerentiam solis adorabāt ad Orientem.* Ne in eo oraturi Iudæi consentirent, solem ipsi spectabant Occidentem.

Subijcit deinde causam aliam è figura, typoque petitam: *quia totus status prioris testamenti ordinabatur ad significandam mortem Christi, quæ figurabatur per Occasum.*

Hæc S. Doctor, ut probet non sine rationis nutu, legeque factum, ut Salomon *Sancta Sanctorum* direxit ad Occidentem.

Quod si quis dixerit eo respexisse, quo vnà cum antiqua lege, ac Synagoga occidere debuerit, non erit à mysterio vacuus, à ratione alienus.

Christiani iam inde à nascente Ecclesia secus omnino fecerunt, censuerunt enim quantum loci na-

292 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
tura pateretur, enitendum vt altare tenderet ad O-
rientem, cuius instituti causas hic inquirimus; In
ijs olim sudauit pius sanctorum labor, & authorum
plurimorum doctæ commentationes.

D. Basilius antiqua Christianorum consuetudi-
ne receptum ait, vt orationem facturi sese vertant
ad Orientem, cumque animo, & oculis vsurpent:
vt hac corporis compositione, & luminum conie-
ctu innuant se requirere, & aspirare ad primas sedes,
ad antiquam patriam, ad Paradisum terrestrem, è
quo hominis vnus noxa exciderunt.

Erat ille in Eden ad Orientalem plagam, ad
quam anhelat mens pia, patriæ amantior. Ita ple-
rumque solent peregrini, & exules conuerso tramite,
lumina retroflectere, & in patrias sedes oculos, vna-
que & animos conijcere; seseque vel illo aspectu so-
lari: vel ad repetendos patrios penates excitare.

Ita quondam Iacob emoriens languidulam cer-
uicem, natantes in morte oculos, caputque graue,
& annosum conuertit ad lectuli caput, quod erat
ad Orientem, flectebatque in terram promissam, cui
exules Hebræi sese, adorantes, inclinabant; tum vt
illius memoria in oculis esset, tum vt exilij, malo-
rumque incumbentium molem suauissimo hoc
patrij cæli, solique aspectu leuant. Et hæc ratio
ducitur è natura, & amore patrio.

Aliam ad mores vocat S. Augustinus; censet
enim

enim ad Orientem vel ipso duce oculo præcætes rapi, quod Oriens vulgata hominum opinione cæteris orbis partibus præstet: eoque tacitè monemur optima quæque, ac præstantissima in Dei honorem cultumque destinare.

Huic affinis est ratio, quam de hoc instituto extulit S. Athanasius. Admonemur, inquit, nos conuertere ad excellentem naturã: ea porro est Oriens, utpote lucis regio, solis thalamus, thronusque, & surgentis orbis oculus, cum è contra Occasus noctis sit sedes, & plaga tenebrarum: ab hac iubemur discedere, ad illam accedere non sine mysterio.

Interprete Propheta regio peccator est in Occidente, Deus autem in Oriente. Illic olim fuit Saulus de quo D. Augustinus. *In Occidente vetus, in Oriente nouus, in Occidente Saulus, in Oriente Paulus.* Hom. 14. inter 50. Ideoque necessum fuit, ut Christus, qui surgebat in Oriente, valido clamore geminaret illas voces *Saule, Saule*: quia Saulus erat in Occidente, à Christo, à luce, à sole suo quam longissimè diffitus: ab eo reuocatus est in Orientem, & qui in Occidente vetus, in Oriente nouus fuit, qui in Occidente Saulus, in Oriente Paulus audiit.

Ut ij quoque nos audiamus, abeamus quam longissimè ab Occidente, conuertamur ad Orientem: ita monet, ita vrget Augustinus. Auertere, inquit, ab Occidente, conuertere ad Orientem: ita longe ante

Pf. 102.
v. 12.

monuit Iesseus vates: *quantum distat Ortus ab Occidente, longè fecit à nobis iniquitates nostras*: Sed hæ rationes etiam Iudæis cõmunes fuere; demus alias, quæ propius ad Christianum institutum accedant.

Nos, qui à Christo Christiani dicimur, & sumus, ad Orientem vergere debemus: quia ex vero Christus est Oriens. Testor Zachariæ fidem, & oraculum. Hic inter alia, magnifica, augusta, diuina Messia nomina, reponit illud *Oriens est nomen eius*.

C. 6. v.
12.

Et ipse de seipso extulit illud Seruator. *Ego sum lux mundi*, eam spectamus, dum Orientem aspiciamus & ab illo lucem aliquam diuiniorum, quæ non oculis, sed animo appellat.

Accedit & alia ratio index amoris, tesseraque diuinæ in nos charitatis. Si nonnullis credimus, in cruce moriens Saluator auersa facie fuit à Ierusalem, auersa etiam ab Occidente, conuersa verò ad Orientem, vt iam inde benignis oculis annueret Orienti, eiusque incolas ad suauissimos brachiorum amplexus, ad oris basia vocaret: & quia Christianus quisquis est amat illos amplexus Dei sui morientis, & cum sponsa ingeminat illud amantium. *Osculetur me osculo oris sui*, ideo flectit oculos ad Orientem vt ad Christi Crucem, amabilem illam faciem, coniuentes in morte ocellulos, amoris amplexus, charitatis basia aspiret. Et illa à Cruce, morteque Liberatoris nostri mutuata ratio: hæc ab eius in cœlum ascensu,

LIBRARI

e o o

ascensu,

ascensu, cum enim è terris viam sibi ad superos faceret, ad Orientem solem eleuatus est, eòque conuersi discipuli Magistrum suum ad Orientem adorauerunt, & inde manauit in Ecclesiam pia illa consuetudo, vt qui vota, precesque Deo fundit, vultum & oculos vertat ad Orientem, & animo Christum sequatur; ad cœlum, & superos toto cordis impete anhelet.

Denique pro coronide postremam huius auitus causam affert D. Damascenus, quod Christus, cui ab æterno patre datum est in mortales iudicium, venturus sit ab Oriente: ita quondam insinuasse visus D. Mathæus: dum enim vltimam illam perituri orbis periodum legit, & Iudicis aduentantis speciem exhibet: eum componit cum fulgure, quod euiecta, disruptaque nube, ingenti nisu erumpit, euolat ab Oriente, & summa montium, terrarumque iuga concutit; repletque immani gemitu; atque horrore. *Sicut fulgur exit ab Oriente, Math. ita erit aduentus filij hominis.* Et quia hunc in vltima mundi scena, in qua vertitur cardo longissimæ æternitatis, nobis propitium esse volumus, ideo preces ad Deum fusuri declinamus ad Orientem, tum vt etiam viui, ac spirantes in medio vitæ cursu meditemur, & æqua lance pendamus supremum illum orbis actum, tum vt illius probè memores ita vitam omnem exigamus, vt eo loci, ac temporis salus nobis in tuto sit.

Ecce quam variæ, quam piæ huius instituti rationes, quam prouida Mater Ecclesia; quæ ex ipso templorum situ, tot mysteriorum nos admonet.

§. 9.

*Sanctorum Nomini templa inscripsit tota
Antiquitas.*

SVccurrit hic vna difficultas, quam Bellarminus, alijque tractant recepto in scholis more, styloque: ego ijs omiſſis reddam, quæ sacro ſufficiant oratori.

Obganniunt Hæretici, & Catholicis obſtrepunt vel eo nomine tantum, quod templa ſoli Deo dicanda, etiam hominibus, & puſillis olim mortalibus ex eodem nobiſcum luto malè compactis erigantur, in quo nos arguunt idololatriæ, videamus an rectè.

In ea quæſtione, quæ nobis cum hæreticis intercedit; fatemur ingenuè cum D. Auguſtino templa ſoli Deo extrui, & hoc docet natura, ratio probat; ædificantur enim templa, vt in ijs ſacrificia fiant, ea porrò vni Deo deferuntur.

Sortiuntur tamen à Sanctis, aut Virgine Deipara appellationem, tum ob ſacram eorum memoriam, imagines, reliquias, apparitiones quæ ibidem aliquando contigerunt, tum etiam ob eorum apud Deum patrociniũ.

Et